

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ

У статті розкрито процес підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку на педагогічному факультеті Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка до застосування інноваційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Здійснено аналіз навчальних планів і навчальних програм із фахових дисциплін спеціальності «Дошкільна освіта» за ступенями вищої освіти «бакалавр» і «магістр». Окреслено процес теоретико-методологічної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до інноваційної діяльності в процесі вивчення дисциплін навчального плану підготовки спеціалістів дошкільної освіти; визначено педагогічні умови ефективної реалізації представленої технології у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: теоретико-методологічна підготовка, майбутній вихователь дітей дошкільного віку, інноваційні технології, інноваційна діяльність, освітній процес, заклад дошкільної освіти.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PREPARING FUTURE EDUCATORS FOR THE APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN WORKING WITH CHILDREN

The article describes the process of preparation of future educators of preschool children at the pedagogical faculty of the Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanitarian Pedagogical Academy. to the application of innovative technologies in the educational process of pre-school establishments. The analysis of curricula and curricula for specialty disciplines of the specialty "Preschool education" for the degrees of higher education "Bachelor" and "Master". The process of theoretical and methodological preparation of future specialists of preschool education to the innovation activity in the process of studying the disciplines of the curriculum of the training of preschool education specialists is outlined; the pedagogical conditions of effective implementation of the presented technology in the higher educational institution are determined.

Key words: theoretical and methodological preparation, future teacher of preschool children, innovative technologies, innovative activity, educational process of the institution of preschool education.

Оновлення змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, забезпечення якісного провадження освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти потребує підготовки професійно компетентного, творчого педагога дошкільного профілю, здатного до вирішення актуальних питань розвитку, виховання та навчання дітей в умовах сьогодення. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) передбачає перехід до гнучкої динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, формування мережі вищих навчальних закладів, здатної за освітніми та кваліфікаційними рівнями, типами,

формами і термінами навчання, джерелами фінансування задовольняти інтереси особи, потреби кожного регіону та держави в педагогічних кадрах.

Потреба у висококваліфікованих фахівцях для дошкільної освіти обумовлюється також необхідністю виконання загальнонаціональних і регіональних програм розвитку освітньої галузі. Важливість цього питання підкреслюється модернізацією змісту дошкільної освіти, який визначено Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, державними програмами розвитку та виховання дошкільників, де актуалізуються вимоги не лише до змісту освітніх програм, а й до професійної компетентності педагогів та організації розвивального середовища.

Окреслені завдання зумовлюють необхідність змін у системі підготовки фахівців дошкільної освіти. У цьому контексті вагомої актуальності набуває підготовка майбутніх вихователів дітей раннього та дошкільного віку до застосування інноваційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Результати аналізу сучасних психолого-педагогічних досліджень засвідчують позитивні зрушення в підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: формування змісту, структури фахової компетентності (Л. Артемова, Г. Беленька, М. Машовець, Т. Поніманська та інші) [1; 2; 7; 8], окреслено зміст, етапи, компонентний склад і запропоновано різні моделі реалізації професійно-педагогічної підготовки (Т. Жаровцева, О. Пехота), формування творчого ставлення до професійної діяльності (Л. Макрідіна) тощо. Багато вітчизняних дослідників наголошують на залежності рівня освіченості, вихованості та розвитку майбутнього покоління від підготовки педагогів дошкільного профілю, оскільки дошкільний вік є основою формування особистості.

Актуальність і важливість проблеми якісної підготовки вихователя для оновленої системи дошкільної освіти спонукали нас до висвітлення особливостей підготовки майбутнього фахівця до застосування інноваційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти на педагогічному факультеті Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

На сьогодні Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка – єдиний навчальний заклад в області, який здійснює ступеневу підготовку фахівців для закладів дошкільної освіти і є регіональним центром дошкільництва на Тернопільщині. Академію ліцензовано та акредитовано на право підготовки вихователів дітей раннього та дошкільного віку за ступенями вищої освіти «молодший спеціаліст» (70 осіб, денна форма), «бакалавр» (по 75 осіб денної та заочної форм) та «магістр» (50 осіб, денна і заочна форми). Слід зазначити, що підготовка фахівців із дошкільної освіти на Кременеччині здійснюється вже понад 40 років, оскільки започаткована ще у 1969 році в Кременецькому педагогічному училищі.

Історія навчального закладу бере свій початок від діяльності Кременецької братської школи (XVII ст.). Пізніше тут діяла Волинська гімназія (1805 р.), реорганізована у 1819 році у Волинський ліцей, на базі якого у 1833 року відкрито нинішній Київський національний університет ім. Тараса Шевченка.

Педагогічний напрям підготовки фахівців у Кременці простежується у системі освітніх закладів Кременеччини від братських шкіл, Волинської гімназії, Волинського ліцею, Кременецького ліцею, Кременецького учительського інституту і до сучасного стану вищої педагогічної освіти. Так, у 1807 році у

Волинській гімназії планувалося відкриття школи підготовки учителів початкового навчання та жіночої семінарії (школи гувернанток). Уже в той час простежувалось дошкільне спрямування освітньої діяльності.

Пізніше у структурі Кременецького ліцею функціонувала учительська семінарія з базовою школою, яка згодом була реорганізована у державний педагогіум. У цих навчальних закладах уперше в регіоні розпочато впровадження Дальтон-плану, який передбачав організацію індивідуальної роботи кожного учня за власним планом у предметних лабораторіях замість класно-урочної системи навчання. Випускники педагогіуму мали вищий кваліфікаційний рівень педагогічної освіти і могли працювати наставниками молоді. Особлива увага приділялася підготовці фахівців із дошкільного виховання. В 1927–1939 роках у місті Кременець та селах Білокриниця, Смига, Вишнівець функціонували дошкільні навчальні заклади.

У 1940 році відкрито Кременецький учительський інститут (з 1950 р. – педагогічний), на основі якого у 1969 р. утворено нинішній Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, а в Кременці відкрито педагогічне училище (з 1991 р. – педагогічний коледж). З того часу на Кременеччині започатковано підготовку педагогічних кадрів для дошкільної освіти, традиції якої зберігаються і до сьогодні.

У липні 2002 року рішенням Тернопільської обласної ради на базі Кременецького обласного комунального педагогічного коледжу ім. Т. Г. Шевченка утворено Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка. 2005 р. з метою забезпечення ступеневої освіти, зокрема підготовки молодших спеціалістів, у структурі Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка відновив свою діяльність Кременецький педагогічний коледж.

З листопада 2014 року, внаслідок реорганізації, навчальний заклад набув статусу гуманітарно-педагогічної академії. Сьогодні на трьох факультетах Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка функціонують 10 кафедр, на яких науково-педагогічну роботу здійснюють близько двохсот фахівців високої кваліфікації. Професією педагога оволодівають майже три тисячі студентів денної та заочної форм навчання.

Академія готує бакалаврів із п'ятнадцяти і магістрів – із дев'яти спеціальностей, а в структурному підрозділі – педагогічному коледжі – молодших спеціалістів із п'яти спеціальностей. Упродовж останніх років спостерігається значна кількість абітурієнтів на базі «молодшого спеціаліста», які вступають за ступенем вищої освіти «бакалавр» за скороченим терміном навчання в межах ліцензованого обсягу I курсу. Здійснюється перепідготовка та підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти.

Перевагою академії є якісна дошкільна освіта, багаторічний досвід якої удосконалюється відповідно до спрямування міжнародних правових актів з питань виховання дітей дошкільного віку (Конвенція ООН про права дитини; Декларація прав дитини), Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 р., Національної доктрини розвитку освіти, Національної стратегії розвитку неперервної освіти в Україні на 2012–2021 роки, Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти, Указів Президента України щодо розвитку освітньої галузі.

Підготовку педагогічних кадрів з вищою освітою для дошкільної ланки здійснюють дві випускові кафедри – кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти, кафедра педагогіки та психології – відповідно до освітньо-професійних програм та освітньо-кваліфікаційних характеристик за ступенями вищої освіти «бакалавр» і «магістр» як на денній, так і на заочній формах навчання. Підготовка бакалавра на базі повної загальної середньої освіти триває 3 роки 10 місяців, на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» – 1 рік 10 місяців; підготовка магістра (як на базі ступеня вищої освіти «бакалавр», так і на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст») – 1 рік 6 місяців. Зміст педагогічної освіти зі спеціальності «Дошкільна освіта» для усіх ступенів вищої освіти визначається стандартами вищої педагогічної освіти і передбачає цикли загальної та професійної підготовки. Концепція ступеневої вузівської підготовки майбутніх педагогів для системи дошкільної освіти заснована на принципі нерозривної єдності теоретичної та практичної підготовки.

Детальний аналіз навчальних планів для спеціальності «Дошкільна освіта», складених відповідно до стандарту вищої освіти, затвердженого Міністерством освіти і науки України у 2010 році, дав можливість визначити навчальні дисципліни, які передбачають опосередкований та безпосередній впливи на формування системи професійних знань, умінь і навичок, що сприяють становленню професійно-педагогічної готовності студентів до використання інноваційних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку.

Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти ступеня вищої освіти «бакалавр» забезпечується двома циклами дисциплін навчальних планів спеціальності «Дошкільна освіта». Відповідно до змісту і спрямованості вони певним чином впливають на формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до впровадження інноваційних технологій в освітньому процесі з дітьми. Однак ми виділяємо провідним, у контексті означеного нами напряму дослідження, цикл професійних дисциплін. Саме їх вивчення дозволяє майбутнім вихователям набути не тільки теоретичних знань, а й практичних навичок організації різноманітних форм роботи з дітьми, батьками та педагогічним колективом, використовуючи інноваційні технології.

Аналіз навчальних програм дисциплін професійного циклу навчального плану підготовки бакалаврів дошкільної освіти засвідчує, що окремі аспекти щодо ознайомлення майбутніх педагогів дошкільного профілю з інноваційними технологіями в роботі з дітьми, на нашу думку, розглядаються у змісті фахових методик дошкільної освіти. Зокрема, під час вивчення курсу «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва образотворчою діяльністю дітей» виділено уміння здійснювати інноваційно-пошукову діяльність в галузі методики керівництва образотворчою діяльністю дітей, формування якого передбачено під час вивчення теми: «Інноваційно-пошукова робота педагога в організації образотворчої діяльності дітей». Теоретичні знання передбачено закріпити під час проведення лабораторних занять, змістом яких є ознайомлення з інноваційно-пошуковою роботою педагога в організації образотворчої діяльності дітей шляхом перегляду нетрадиційних форм роботи з образотворчої діяльності в закладах дошкільної освіти та самостійного виготовлення студентами альбомів із нетрадиційними техніками різних видів образотворчої діяльності дітей.

Такий комплексний підхід до ознайомлення з інноваційними технологіями простежується під час вивчення інших фахових методик («Теорія та методика фізичного виховання», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень», «Теорія та методика розвитку рідної мови», «Основи природознавства з методикою ОЗП», «Теорія і методика музичного виховання»), у змісті навчальних програм яких акцентується увага на відповідних інноваційних технологіях.

Таким чином, питання підготовки майбутніх вихователів до впровадження інноваційних технологій в роботі з дітьми у процесі вивчення фахових методик носить предметний характер, оскільки основною їх метою є забезпечення спеціальної теоретичної та практичної підготовки студентів до виконання кваліфікаційних обов'язків вихователя закладу дошкільної освіти.

Важливою умовою оновлення змісту дошкільної освіти є також використання інформаційних технологій в роботі з дітьми. Тому у професійному циклі навчального плану підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти введено навчальну дисципліну «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми» (6 семестр). Мета курсу: підготувати майбутніх вихователів до використання комп'ютерних ігрових технологій в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти. Завдання: оволодіти теоретичними засадами, що стосуються інформаційних процесів, значення та можливостей їх використання в майбутній професійній діяльності; застосовувати сучасні комп'ютерні ігрові технології з метою активізації пізнавальної діяльності дошкільників; засвоїти вимоги щодо безпечної роботи дітей за комп'ютером; удосконалювати вміння використовувати комп'ютерні технології для розв'язання пізнавальних і практичних завдань; здобувати психолого-педагогічні знання в процесі самостійного користування мережею Інтернет (Internet); вміння працювати з програмами Microsoft Office (PowerPoint, Microsoft Word, Microsoft Publish), Windows Movie Maker; уміння створювати дидактичний матеріал для роботи з дошкільниками; сформувати навички дослідницької діяльності (самостійного вивчення наукової та довідкової літератури, створення проектів, оформлення публікацій тощо); адекватно оцінювати власний рівень володіння комп'ютерними технологіями.

Вивчення навчального курсу «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми» передбачає наявність у студентів попереднього досвіду знань із таких навчальних дисциплін як «Нові інформаційні технології», «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча». Програмою навчальної дисципліни передбачено засвоєння студентами трьох змістових модулів. Перший змістовий модуль спрямований на ознайомлення з теоретичним матеріалом щодо використання комп'ютера та комп'ютерних технологій в організації життєдіяльності сучасної дитини-дошкільника, досвідом використання комп'ютерних технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, розглядаються можливості використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя. У другому змістовому модулі «Виготовлення дидактичних матеріалів для дошкільників засобами комп'ютерних технологій» розглядається методика використання комп'ютерних технологій в оформленні дидактичних матеріалів, пропонуються основні критерії ефективності їх виготовлення для дітей. Змістом третього змістового модуля «Організація пізнавальної діяльності дошкільників засобами комп'ютерних технологій» передбачено ознайомлення студентів із особливостями та методами організації занять дітей з комп'ютером, вимогами до використання

комп'ютерних ігор, основними показниками оцінки діяльності дитини на комп'ютері.

Навчальною програмою також передбачено виконання студентами індивідуального навчально-дослідного завдання – підготовка і захист навчального проекту «Комп'ютерні ігрові технології в роботі вихователя закладу дошкільної освіти». Виділено основні компоненти навчального проекту: ресурси Інтернету – вихователю (підбір картинок, музики, книжок, статей, створення картотеки електронних адрес за обраними темами, написання електронного листа); комп'ютерні програми для дошкільників (приклади, аналіз); розробка і оформлення серії навчальних матеріалів для дошкільників (презентацій, публікацій, конспектів занять, дидактичних матеріалів за обраними напрямками); методичні матеріали вихователя (розробка проектів програмових розділів «Комп'ютер і дитина», «Комп'ютерні технології в розвитку і вихованні дошкільників», «Комп'ютерні технології в сучасному закладі дошкільної освіти», приклади оформлення документації вихователя; використання комп'ютера як технічного інструменту навчання (розробка плану-конспекту заняття, батьківських зборів, обмін досвідом тощо).

Отже, аналіз змісту навчальної програми дисципліни «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми» засвідчує її спрямованість на усвідомлення студентами різноманітних можливостей використання комп'ютера і комп'ютерних ігрових технологій для оптимізації освітнього процесу сучасного закладу дошкільної освіти (організація освітнього процесу та його планування, активізація пізнавальної діяльності дітей, підготовка до школи, робота з батьками, підвищення кваліфікації, самоосвіта тощо). Використання комп'ютерних ігрових технологій сприяє модернізації освітнього процесу закладу дошкільної освіти за умови компетентності та творчості фахівців, якості технічних засобів, комп'ютерних ігрових програм, досконалого володіння методами їх використання.

Найбільш ґрунтовно, на нашу думку, підготовка фахівців дошкільної освіти ступеня вищої освіти «бакалавр» до впровадження в практику роботи з дітьми дошкільного віку інноваційних технологій відбувається в процесі вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті», яка, відповідно до навчального плану, вивчається після засвоєння змісту фахових методик дошкільної освіти.

Курс «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті» – один із профілюючих у формуванні інноваційних педагогічних знань і умінь майбутніх вихователів дошкільних закладів, який вивчається у VIII семестрі. Метою зазначеної навчальної дисципліни є поглиблення і розширення професійної підготовки спеціалістів у галузі дошкільної освіти, становлення творчої індивідуальності педагога, що розвивається і формується в умовах альтернативної освіти, змісту і технології навчання та виховання; підготовка майбутніх педагогів до інноваційної педагогічної діяльності у сфері дошкільної освіти.

Виклад матеріалу ґрунтується на інтерактивних підходах до оволодіння знаннями. Поряд із розглядом теоретичних питань впроваджуються семінарсько-практичні заняття і самостійні види навчальної діяльності студентів, які сприяють раціональному вивченню програмового матеріалу, підвищують ступінь самостійності, методичну підготовку, розвивають інтерес до науково-дослідної роботи.

Вивчення курсу спрямоване на розв'язання наступних завдань: розкриття основних чинників, причин, бар'єрів у процесі здійснення інноваційної діяльності педагога; формування психологічної готовності до прийняття нового, розвиток сприйнятливості до педагогічних нововведень; озброєння студентів системою знань у галузі інноваційної діяльності вихователя в сучасному дошкільному навчальному закладі; формування у студентів творчого мислення на основі розширення загального наукового світогляду в галузі педагогічної інноватики.

Програмою курсу передбачено три змістові модулі: «Загальні засади педагогічної інноватики. Інноваційна діяльність педагога», «Модульні та локальні інноваційні педагогічні технології» та «Системні інноваційні педагогічні технології».

Зміст першого змістового модуля передбачає вивчення таких тем: «Педагогічна інноватика у структурі наукового знання»; «Педагогічна технологія». Другий змістовий модуль вклучає наступні теми: «Технології раннього та інтенсивного навчання М. Зайцева» та «Технологія раннього навчання Г. Домана»; «Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера», «Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка». Змістом III модуля є ознайомлення студентів із системними інноваційними педагогічними технологіями, а саме: «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі, «Школа успіху й радості» С. Френе та «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі. Технології розвивального навчання, проекти та проектна діяльність [9, с. 10].

Важливим аспектом при вивченні означеного навчального курсу є організація викладачем різноманітних форм читання лекцій з активізацією уваги студентів (лекція-диспут, лекція-бесіда, лекція-ділова гра тощо), оскільки студенти уже мають знання з фахових методик. Проведення семінарсько-практичних занять спрямоване на розширення у студентів знань щодо загальної проблематики курсу, озброєння сукупністю вмінь придбання нової наукової інформації, формування навичок роботи з різними джерелами інформації (законодавчими, нормативними документами, програмами виховання, навчання і розвитку дітей, науковими, навчальними, методичними джерелами, періодикою), перетворення інформації та подання її в різних формах (виступ, цитата, теза, анотація, реферат тощо).

Семінарсько-практичні заняття заплановані у вигляді «Круглого столу» та інших форм проведення, де студенти проявляють самостійність і творчу активність, спрямовану на розширення та деталізацію знань, здобутих на лекціях і в процесі виконання завдань самостійної роботи, а також здобувають вміння висловлювати особистісну точку зору, аргументувати її. Це засвідчує тематика запропонованих занять: «Основи педагогічної інноватики»; «Особливості педагогічної технології». Розвиток інноваційної діяльності педагога; «Нові обрії С. Френе та технологія О. Декролі в контексті гуманістичної світової педагогіки»; «Ранній розвиток і виховання дітей у технологіях М. Зайцева та Г. Домана»; «Розвиток пізнавальних і творчих здібностей дітей засобами ТРВЗ та «Театр фізичного виховання» М. Єфименка»; «Технологія саморозвитку дитини М. Монтесорі»; «Особливості організації розвивального навчання»; «Проекти та проектна діяльність дошкільників». Такий підхід, на нашу думку, сприяє формуванню професійних умінь, підвищенню рівня готовності майбутніх

вихователів до впровадження інноваційних технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Обов'язковою складовою частиною цього курсу є виконання різноманітних завдань самостійної та індивідуально-дослідницької роботи, яке сприяє активній і творчій діяльності студентів на заняттях, поглибленому вивченню програмового матеріалу. Студентам пропонуються види завдань, вирішення яких сприяє розвитку творчості, виявленню індивідуальних здібностей, формуванню власної думки, вміння порівнювати запропоновані методики, виділяти спільні та відмінні риси, окреслювати шляхи підвищення рівня професійної компетентності. Зокрема, підготувати реферативне повідомлення на тему: «Роль інноваційних процесів у сучасній освіті»; зробити порівняльний аналіз інноваційних і традиційних навчальних закладів, визначити внутрішні (спрямовані на себе) і зовнішні (спрямовані на вихованців, колег, адміністрацію тощо) мотиви інноваційної діяльності; розробити приклади словесних ігор, використовуючи технологію М.Зайцева; скласти конспект комплексного заняття з використанням елементів ТРВЗ для будь-якої групи дошкільного закладу; розробити конспект заняття з фізичної культури за технологією М. Єфименка; представити матеріал із досвіду роботи в Україні дошкільних закладів за системою М. Монтессорі; розкрити освітню та виховну роль ігор і карткових завдань у педагогічній технології О. Декролі; спільні та відмінні особливості технологій розвивального навчання Л. Занкова та Ельконіна – Давидова тощо.

Індивідуальна навчально-дослідна робота студентів під керівництвом викладача здійснюється у вигляді виконання індивідуальних дослідницьких проектів. За час вивчення курсу студенти працюють над творчим аналізом найбільш актуальних педагогічних технологій дошкільної освіти, готують презентації та підбирають відеоматеріали з обраної теми. Як результат вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті» передбачено формування у студентів знань про:

- інноваційні тенденції у сучасній освіті та роль інноваційного навчання;
- основні поняття педагогічної інноватики;
- складові інноваційної компетентності педагога;
- рівні сформованості готовності педагога до інноваційної діяльності;
- методи розвитку інноваційної поведінки;
- найбільш типові педагогічні технології дошкільної і початкової освіти;
- та вмінь:
 - використовувати здобутки теорії та передової практики в своїй майбутній діяльності;
 - аналізувати концепції, положення, нормативно-правові документи альтернативних освітніх закладів, що реально існують;
 - розробляти й освоювати нововведення у сфері дошкільної освіти;
 - аргументувати свою позицію в оцінюванні окремих освітньо-виховних технологій;
 - творчо інтерпретувати досвід освітньо-виховних технологій [9, с. 4].

На нашу думку, навчальна дисципліна «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті», що гармонійно поєднує теоретичну та практичну підготовку, забезпечує на достатньому рівні формування професійної готовності майбутніх вихователів до впровадження інноваційних технологій у роботі з дошкільниками.

Оскільки цикл нормативних дисциплін професійної підготовки складає основу психолого-педагогічної підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти, то науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти працюють над удосконаленням системи практичної підготовки майбутніх фахівців шляхом визначення конкретних завдань на педагогічну практику з метою введення завтрашнього фахівця вже під час навчання в умови, наближені до його майбутньої професійної діяльності.

Ці завдання вирішуються під час різних видів практичної підготовки, що передбачає проходження навчальних і виробничих педагогічних практик, починаючи з п'ятого семестру: навчально-педагогічна практика в групах раннього віку (5 семестр), навчально-педагогічна практика в групах дошкільного віку (6 семестр), літня педагогічна практика (6 семестр), переддипломна педагогічна практика (8 семестр).

Організація практичної підготовки студентів в Академії враховує специфіку галузі дошкільної освіти, має наскрізний характер. У процесі зазначених видів педагогічної практики студентів забезпечується можливість поєднання набутих теоретичних знань із практичною організацією освітнього процесу в різних типах закладів дошкільної освіти.

Аналіз змісту наскрізної програми практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта» ступеня вищої освіти «бакалавр» засвідчує, що лише під час переддипломної педагогічної практики (8 семестр) ставиться завдання виховувати оптимістичну професійну позицію, прагнення до професійного самовдосконалення, бажання активно і творчо впроваджувати в практику роботи закладів дошкільної освіти інноваційні педагогічні технології. Інші види педагогічної практики передбачають, в основному, формування професійних умінь і навичок, необхідних для успішного здійснення освітньої роботи в закладах дошкільної освіти різних типів. Такий підхід, на нашу думку, зумовлений тим, що у студентів випускного курсу наявний вагомий багаж теоретичних знань і практичних умінь, що сприяє більш ефективному впровадженню інноваційних технологій.

Аналіз навчального плану підготовки фахівців дошкільної освіти за ступенем вищої освіти «магістр» засвідчує, що серед дисциплін циклу професійної підготовки фахівця дошкільної освіти (професійна кваліфікація: викладач педагогіки та психології, організатор дошкільної освіти) з інноваційними педагогічними технологіями майбутні фахівці знайомляться в процесі вивчення навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність організатора дошкільної освіти». Метою курсу є визначення особливостей інноваційних процесів сучасної дошкільної освіти, зокрема у нових підходах до методичної та управлінської діяльності ДНЗ, тобто проходить ознайомлення майбутніх спеціалістів з інноваціями, які відносяться до управлінської діяльності в сфері дошкільної освіти. Тому і серед завдань опанування змісту навчальної дисципліни визначені такі, що спрямовані на забезпечення умов для засвоєння студентами основних понять, змісту і принципів організації інноваційної діяльності організатора дошкільної освіти; оволодіння методикою впровадження педагогічних інноваційних технологій організатора дошкільної освіти; знаннями основних понять інноватики та інноваційних підходів оптимальної організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти [6, с. 3].

Структура навчального курсу «Інноваційна діяльність організатора дошкільної освіти» містить два змістові модулі: «Інноваційна діяльність сучасного педагога-вихователя в системі методичної роботи у закладах дошкільної освіти» та «Інноваційні підходи в управлінні сучасним закладом дошкільної освіти».

У змісті першого змістового модуля планується вивчення тем, що розкривають значення інноваційних підходів в оптимізації методичної системи у закладах дошкільної освіти та стратегію й умови професійного розвитку педагога-вихователя в системі інноваційних підходів до методичної роботи в закладах дошкільної освіти.

Тематика лекційних занять другого змістового модуля передбачає ознайомлення студентів з моделлю сучасного керівника закладу дошкільної освіти та особливостями управління інноваційними процесами у закладах дошкільної освіти. Засвоєння теоретичного матеріалу проходить у процесі проведення семінарсько-практичних і лабораторних занять і виконання студентами завдань самостійної й індивідуальної роботи. З цією метою автором програми передбачені різні форми проведення практичних занять: власне практичне заняття, семінар, лабораторне заняття, наукова конференція, ділова гра, психологічний практикум, творча лабораторія, консультування, що забезпечує можливість проявляти самостійність та творчу активність, спрямовану на розширення та деталізацію знань, а також набуття вміння висловлювати особистісну точку зору та науково аргументувати її.

Результатом вивчення зазначеної навчальної дисципліни є: демонстрування студентами вміння добирати форми та методи інноваційної діяльності; здатності реалізувати інноваційні технології в роботі організатора закладу дошкільної освіти; визначення сутності інноваційної діяльності організатора дошкільної освіти; демонстрування вміння застосовувати інноваційні підходи в оптимізації методичної роботи у закладах дошкільної освіти. Набуті знання та вміння студенти мають можливість проявити під час асистентської практики у вищих навчальних закладах та переддипломної педагогічної практики, оскільки педагогічна практика є невіддільною частиною навчального процесу.

Аналіз психолого-педагогічної літератури та результати нашого дослідження підтверджують, що вивчення студентами означених навчальних курсів має позитивний вплив на процес їх професійної підготовки щодо використання інноваційних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку, дає можливість оволодіти необхідними теоретичними знаннями та практичними вміннями і навичками та вимагає оновлення змісту, відповідно до вимог часу.

Педагогічними умовами ефективної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до впровадження інноваційних технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти вважаємо: органічну єдність теоретичних знань і практичних умінь; забезпечення професійної підготовки технологіями, формами та методами навчання, які сприяють формуванню інтересу до інноваційних технологій та бажання використовувати їх у практичній діяльності; розуміння важливості інноваційних методик для розвитку і виховання дітей дошкільного віку. Разом із тим, орієнтація сучасної вищої освіти на формування фахівця інноваційного типу, повинна спонукати майбутніх працівників сфери дошкільної освіти до особистісного самовдосконалення.

Означені результати дослідження не вичерпують усіх аспектів проблеми. Вимагає вирішення проблема необхідності використання інноваційних

педагогічних технологій у процесі організації навчально-педагогічної практики з дітьми раннього й дошкільного віку та літньої педагогічної практики, адже теоретичних знань майбутні фахівці отримують достатньо протягом терміну навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. для виклад., аспірант., студ. магістратури / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : [моногр.] / Г. В. Беленька. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / Ілона Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К. : Академвидав, 2015. – С. 70–227.
4. Коберник О. Формування в учителів та студентів готовності до впровадження інноваційних технологій / О. Коберник // Школа. – 2006. – № 6. – С. 5–10.
5. Лаврентьев Г. В. Инновационные обучающие технологии в профессиональной подготовке специалистов [Электронный ресурс] / Г. В. Лаврентьев, Н. Б. Лаврентьева. – Режим доступа: http://www2.asu.ru/cppkr/index.files/ucheb.files/innov/Part1/chapter1/1_4.html
6. Онищук І. А. Інноваційна діяльність організатора дошкільної освіти : робоча програма для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта, за освітньо-професійною програмою магістра / І. А. Онищук. – Кременець, 2017. – 26 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник / Тамара Поніманська. – К. : «Академвидав», 2015. – 448 с.
8. Семенченко В. Вимоги сучасного ринку праці до підготовки фахівців в галузі дошкільної освіти / В. Семенченко // Вісник інституту розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. Вип. 7. Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної кон-ференції «Дитинство. Освіта. Соціум», 18 лют. 2010 р. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; редкол. В. П. Андрущенко (голова) [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – С. 151–158.
9. Фасолько Т. С. Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті: робоча програма для студентів спеціальності 6.010101 Дошкільна освіта / Т. С. Фасолько. – Кременець, 2016. – 18 с.

vrochynska@rambler.ru

Рецензент: д. пед. н., проф. Шевченко Г. П.